

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Motenje posesti ribarske pravice. Dejansko posest je moči ščititi zgolj v toliki meri, kolikor je dokaže tožnik. Ni najti motitve posesti že v napravi, ki je na kvar zgolj ugodnostnim ozirom.

Graščak baron B. je ograbil l. 1893. svoj zverinjak s plotom. Na mestu, kjer preskoči plot izliv bistriškega potoka, kateri teče skozi zverinjak, se je morala napraviti kot nadaljevanje plota navzdol do vodne gladine mreža, kateri je bil namen, da zabrani uitje divjačine po strugi potoka, kateri poslednji se iztaka iz zverinjaka v globokem predoru.

Ker se je izkazalo, da je rečena mreža preslaba in ker jo je vsaka visoka voda iztrgala ali vsaj pokvarila, tako da se je morala mnogokrat ponoviti ali popravljati, jo je nadomestil lastnik zverinjaka l. 1895. torej po preteku 3 let z lesenim zatvorom, kateri sega do gladine vode in kateri je ob kolih premakljiv, kakor prejšnja mreža.

Tovarnarja Gl. & G., katera imata v bistriškem potoku ribarsko pravico, in sicer tudi v onem delu, kateri se nahaja v B-ovem zverinjaku, sta vložila zoper barona B. tožbo radi motene posesti ribarske pravice, trdeča, da onemogoči nova lesena zatvornica njima, oziroma ribarskemu osobju neovirano stopanje po strugi potoka, kar je potrebno za izvrševanje oziroma nadzorovanje ribarstva.

Okrajno sodišče v Trziču je ugodilo tožbi s končnim odlokom z dne 28. marca 1896, št. 454.

Višje deželno sodišče je pa tožbeni zahtevek odbilo z naredbo z dne 22. aprila 1896, št. 3992 iz nastopnih

razlogov:

Tožeča tvrdka se zmatra moteno v posesti svoje, v bistriškem potoku izvrševane ribarske pravice, ker je nadomestil toženi baron B. premakljivi žičasti zatvor (Drahtverschluss), sestojč iz lesenega okvira, prepreženega z žicami, kateri ni segal tik do gladine bistriškega potoka in kateri se ni dotikal obojestranskih bregov, kateri je marveč puščal navzdol kakor tudi ob straneh odprtino, dne

9. julija 1895 z leseno, iz desk napravljeno nepregledno steno, katera sega tik do vodne gladine in katera se dotika tudi obeh bregov, in trdi, da je s tako napravo onemogočen na dotičnem prostoru ribolov, neoviran prehod po strugi potoka, pa tudi nadzorovanje ribarske vode. Gre se torej tu za dejansko posest zasebne pravice in za varstvo taiste po zmislu cesarske naredbe z dne 27. oktobra 1849, št. 12. d. z. proti dozdevni motitvi, in je zato in z ozirom na določbo §-a 2. ribarskega zakona za Kranjsko z dne 18. avgusta 1888, št. 16. dež. z. ex 1890, da razsoja namreč o posesti in pridobitvi ribarske pravice sodnik, pristojnost sodišča vtemeljena. Toženčev vgovor nepristojnosti sodišča se zato zavrača. Ugoditi se pa mora rekurzu v meritalnem oziru. Glasom §-a 5. ces. naredbe z dne 27. oktobra 1849, št. 12. d. z. je soditi in *possessorio summarissimo* zgolj o dejanski posesti in o motitvi taiste. Neodločilno je torej vprašanje, je-li bil toženi baron B. opravičen, ograditi svoj zverinjak tudi na mestu izhoda bistriškega potoka iz zverinjaka, je-li zadobil za tako zagrajenje političnega privoljenja in je-li naprava sporne lesene zatvornice potrebna za zavarovanje divjačine. Morebitna privolitev politične oblasti ne izključuje namreč možnosti, da iščejo dotičniki, ki se čutijo vsled dovolitve zverinjaka in vprašljive zatvornice na svojih zasebnih pravicah žaljene, varstva svojih pravic pred pristojnim sodiščem (vide § 66. ribarsk. zakona za Kranjsko z dne 15. majnika 1872, št. 16. dež. z.). Že prvi sodnik je uvidel, da se nahaja tožnica nedvomno v dejanski posesti ribarske pravice v vprašljivem delu potoka. Preostaja torej zgolj vprašanje, je-li motil toženec to posest s tem, da je predrugal julija meseca 1895. l. način zatvornice, napravljene nad strugo potoka na meji njemu lastnega zverinjaka. Omeniti je pred vsem, da ni združena s pravico izvrševanja ribarstva v tujih vodah tudi pravica, da se izvršuje ribarska pravica neomejeno in brez vsakega ozira na pravice lastnika ribarske vode oziroma na pravice sosednih lastnikov zemljišč; sledi to iz določbe kranjskega ribarskega zakona z dne 18. avgusta 1888, št. 16. dež. z. ex 1890 o odnošajih ribarstva k drugim pravicam (glej §-a 42. in 53.). Ribarsko pravico je marveč omejiti jednako kakor je moči skrčiti služnosti po zmislu §-a 484. o. d. z. in sicer v kolikor to pripušča bistvo in namen pridobljene pravice. Iz tega sledi, da ni smeti nalagati drugim opravičencem in posebno ne

lastnikom zemljišč, katerim pristajajo v §-u 354. o. d. z. določene pravice, radi ribarstva večjih ovir in utesnitev, kolikor jih je ravno treba za izvrševanje rečene pravice, in da je marveč ribarstvo tako izvrševati, da vtrpijo vdeleženi interesentje kolikor možno najmanj škode. Pomisliti je pa tudi, da je moči v pravadah radi motene posesti ščititi dejansko posest zgolj v toliki meri, kolikor je dokaže tožnik. Tožničnim navedbam je pa posneti, da ni onemogočeno tožnici izvrševanje ribarske pravice v vsakem posameznem delu ribarske vode in tudi ne nadzorovanje poslednje. Tožnici je onemogočena zgolj hoja po strugi na onem mestu, kjer se nahaja na mestu prejšnje žičaste mreže sedanji leseni zatvor in dalje tudi nadzorovanje vode onstran zatvora, če stoji ravno paznik pred zatvorom. Uvaževati je pa, da je napravil toženec sporni zatvor že l. 1893. iz žičaste mreže. Že ta mreža je vsaj ovirala prosto pasiranje struge potoka, če prav ni onemogočila to pasiranje. Če je bila tožnica pred tem časom v dejanski posesti pravice, da pasira prosto in neovirano to mesto, izvršujoča ribarsko pravico, je izgubila to posest, ker je brez vgovora dopustila napravo mreže, kajti ni dokazano, da se ni vdala tožnica tej oviri in ni niti dokazano, da je pasirala tožnica in oziroma nje ribarsko osobje kedaj to mesto navzlic rečeni oviri (§ 351. o. d. z.). Okolnost, da se je ta ovirajoča zatvornica meseca julija 1895. l. tako utrdila in predruščila, da ne utegne sedanjo leseno steno dvigniti jeden sam mož kakor prejšnjo žičasto mrežo, je torej za predstoječi slučaj brez pomena. Brez pomena je pa tudi okolnost, da ni moči več skozi sedanjo nepregledno leseno steno nadzorovati ribarsko vodo onstran stene, če stoji paznik slučajno tostran zatvornice. Tožnica ni namreč dokazala, da se nahaja v dejanski posesti pravice neoviranega razgleda na ribarsko vodo v svrhu nadziranja ravno raz ono mesto, raz katero je neovirani razgled sedaj vsled nove zatvornice onemogočen. Ni pa tudi dokazala tožnica, da je vsled obstoječe ovire nadzorovanje jednega dela ribarske vode sploh onemogočeno. Predruščbo prejšnje žičaste mreže v leseno zatvornico ni torej moči zmatrati kot motenje dejanske posesti tožničine ribarske pravice. Vprašanje o dopustnosti sporne zatvornice iz javnih ozirov je pa pridržano razsoji politične oblasti.

Najvišje sodišče je pritrdilo višjesodnim razlogom in je zavrnilo revizijski rekurz z naredbo z dne 24. junija 1896, št. 7327 iz nastopnih razlogov:

Dokazano je, da je zabranjeval toženi lastnik zverinjaka uitje divjačine skozi strugo potoka že od leta 1893. semkaj z napravo mreže, katera pa ni povsem vstrezala, ker jo je pretrgala vsaka visoka voda in jo je zato nadomestil toženec z novo leseno zatvorico. S tako predružačbo ni pa omejil toženec nikakega bistvenega dela tožničine ribarske pravice, in sledi že iz lastnih navedeb tožnice, da je moči tudi to leseno steno dvigniti, če prav zgolj z večjim naporom. V svrhu nadzorovanja ribarske vode zadošča pa, da zamore priti tožnica k potoku, kolikor ga je na zemljišči toženčevega zverinjaka neovirano skozi bližnja vratca ograje zverinjaka. Ni pa najti motenja posesti že v napravi, katera je na kvar zgolj ugodnostnim ozirom. Zmatrati je torej tožničino zahtevo zgolj kot pretenzijo, katere notranja vrednost ne odgovarja bistveni potrebi in ni zato povoda, da se ugodi zahtevku s pravnim sredstvom provizorijalnega postopanja.

—oe—

b) Kader je stvar, odnosno njena vrednost med strankama sporna, naj se dene v sodne poklade. — V izvenspornih stvareh ni uporabljati določeb §-ov 24.—26. zak. z dne 16. maja 1874, št. 69. drž. zak.

S prošnjo z dne 28. maja 1895, št. 3714 zahteval je A. G. S., naj položi konkurzna masa E. Ba v sodne poklade 1050 gld., izkupljenih iz prodaje premičnin, eksekutivno zanj zarubljenih v pokritje tirjatve 2000 gld. s prip. vsled odloka c. kr. trgovinsko-pomorskega sodišča tržaškega z dne 29. marca 1895, št. 4731, popisanih v izvestji o rubežni z dne 3. aprila 1895, št. 5243.

Deželno sodišče tržaško ugodilo je tej prošnji z odlokom z dne 20. novembra 1895, št. 8176 in obsodilo konkurzno maso v povračilo sodnih troškov opiraje se na te-le razloge:

Obedve stranki soglašata v tem, da je dovolilo c. k. trgovinsko in pomorsko sodišče tržaško z odlokom z dne 29. marca 1895, št. 4731 v pokritje prositeljeve tirjatve v znesku 2000 gld. s prip. eksekutivno rubežen vseh E. Bjevih premičnin in da je le-ta eksekutivna rubežen bila tudi izvršena glasom izvestja sodnega sluge z dne 3. aprila 1895, št. 5243 na vseh primičninah, popisanih v le-tem izvestji. Z odlokom z dne 19. aprila 1895, št. 2683 razglasilo je deželno sodišče tržaško konkurz o vsi imovini E. Bja

in upravitelj konkurzne mase je izrecno priznal, da je z dovoljenjem konkurznega komisarja prodal pod roko za 1050 gld. vse predmete popisane v inventarji z dne 13. maja 1895, št. 3353 v predelih III., IV. in V. Ni možno domnevati, da je nakupil prezadolženi E. B. v kratkem času od 3. aprila 1895. l., katerega dne se je bila izvršila eksekutivna rubežen njegovih premičnin, do 19. aprila 1895. l., ko se je bil razglasil konkurz o njegovi imovini, drugih predmetov, ki ne bi omenjeni bili v navedenem izvestji. Radi tega zmatrati je v tem postopku gotovim, da predmeti, popisani v izvestji ali vsaj ogromna večina istih, so prav oni in isti, ki so popisani v inventarji; tudi ni to deželno sodišče poklicano, da bi v tem postopku razsodilo o istovetnosti vprašavnih predmetov. V soglasji z odborom konkurznih upnikov vložil je konkurzne mase upravitelj tožbo de pr. 16. maja 1895, št. 3335, s katero izpodbija pravno krepost eksekutivne rubežni premičnin, izvršene vsled odloka z dne 29. marca 1895, št. 4731, in z ozirom na vse to je vsekakor previdno, da se dene kupna cena, dobljena za predmete, v sodne poklade, v katerih naj ostane tako dolgo, dokler se ne razsodi, komu ista pripada, kajti s takim razpoloženjem niso nikakor prizadete ni koristi prositelja ni koristi E. B. jeve konkurzne mase. Po določbi §-a 163. konk. reda vpravičen je upnik, imajoči stvarno pravico na predmete, zanj zarubljene, da si pokrije ž njimi svojo tirjatev. S takimi predmeti ne morejo pa upniki konkurzne mase razpolagati in temu dosledno niso imeli oni pravice, pokrivati troškov za sestavljenje inventarja in za oklicanje razglasa v uradnem listu iz izkupila dobljenega za predmete, navedene v izvestji z dne 3. aprila 1895, št. 5243. Obsodba konkurzne mase v povračilo sodnih stroškov opira se na načelo pravičnosti in slično uporabo določbe § a 24. zak. z dne 16. maja 1874, št. 69. drž. zak.

Z odločbo z dne 12. februvarija 1896, št. 570 izpremenilo je višje deželno sodišče tržaško odlök prve inštancije in odbivši povsem prositelja, obsodilo ga je v povračilo troškov, narastlih v prvi in drugi sodni instanci iz teh le razlogov:

Prositelj A. G. S. je za gotovo vedel, da je deželno sodišče tržaško razglasilo konkurz o vsi imovini prezadolženca E. B. Radi tega bi bil moral prijaviti upravitelju konkurzne mase in sodnemu odposlancu, ki je imel napraviti odnosni inventar, da ima namreč na podstavi odloka z dne 29. marca 1895, št. 4731 in na pod-

stavi izvestja sodnega sluge z dne 3. aprila 1895, št. 5243 zastavno pravico za tirjatev 2000 gld. s pr. na vseh premičninah, ki so se nahajale v E. B-jevi prodajalnici. V tem soglašata obedve stranki, da ni današnji prositelj nikdar prijavil omenjene eksekutivne zastavne pravice ni upravitelju E. B-jeve konkurzne mase, ni sodnemu odposlancu, v napravo inventarja delegovanemu. Radi tega nista ni mogla ona dva vedeti, da je bila izvršena eksekutivna ru-bežen, ker v E. B-jevi prodajalnici ni nobenega sodnega pečata, ki bi bil kazal na specijalno kako eksekutivno maso. Imela sta dolžnost, sestaviti inventar in sta temu dosledno domnevala, da ni na istih predmetih nobene zastavne pravice. Ker je torej zmatral upravitelj konkurzne mase, da so vprašavni predmeti, popisani v inventarji, svobodni predmeti E. B-jeve konkurzne mase, imel je tudi pravico zahtevati, da mu konkurzni komisar dovoli, prodati iste predmete pod roko, kar se je tudi zgodilo. Upravitelj konkurzne mase je izrecno tajil, da so predmeti, popisani v inventarji oni isti, ki so popisani v izvestji z dne 5. aprila 1875, št. 5243.; in ker niso zloženi le-ti poslednji v posebno maso, je bilo prositelju dokazati, da so le-ti predmeti oni in isti, ki so v inventarji, a tega ni dokazal. Po vsem tem treba je imeti gotovim, da so vprašavni predmeti imenovane konkurzne mase svobodni predmeti, in ker so taki, smeli bi zahtevati samo konkurzni komisar (§ 139. konk. reda) in odborniki upnikov konkurzne mase, med katerimi ni pa današ-njega prositelja, da se vsota 1050 gld. izkupljena za predmete pod čl. 1., dene v sodne poklade. Ker ni torej dokazal prositelj, da so predmeti, popisani v izvestji z dne 3. aprila 1895, št. 5243 oni in isti, ki so popisani v inventarji in da se drži njegova ekse-kutivna pravica tudi predmetov, navedenih v inventarji, ne more z uspehom zahtevati, da naj se dene omenjenih 1050 gld. v sodne poklade. Vsled tega se je moralo odbiti povsem prošnjo prositelja ter obsoditi ga na podlagi §-ov 24. in 25. zak. z dne 16. maja 1874, št. 69. drž. zak. v povračilo stroškov, narastlih v prvi in drugi sodni instanciji.

Najvišje sodišče na Dunaji izpremenilo je pa z od-ločbo z dne 2. junija 1896, št. 6894 povsem odločbo višjega de-želnega sodišča za Primorsko, uveljavilo odlok prve sodne instancije v točki, s katero je bilo ukazano, da deni E. B-jeva konkurzna masa v sodne poklade 1050 gld., a izreklo je ob enem, da nosi

vsaka stranka sama svoje troške, pa je oprlo to svojo odločbo na te-le razloge:

Če tudi ni prijavil A. G. S. zastavne svoje pravice, kader se je sestavljal inventar E. B-jeve konkurzne mase, ni izgubil s takim opuščanjem nobene pravice, a najmanj one, da ne bi smel iskati pokritja svoje tirjatve iz vsote, izkupljene za predmete, zanj zarubljene. Upravitelj A. B-jeve konkurzne mase moral je pa za gotovo vedeti, da so predmeti, popisani v inventarji, zarubljeni bili za prositelja, kajti o tem mogel se je prav lahko prepričati z vpogledanjem v poslovne knjige in v sodne spise prezadolženca. Ako je tudi upravitelj konkurzne mase vložil tožbo, s katero izpodbija krepost eksekutivne zastavne pravice, ki jo je pridobil prositelj na prodane predmete, ne more se ga že zaradi tega osvoboditi od položnja zneska, dobljenega za iste predmete, v sodno hrambo, kajti tu gre uprav za tak znesek, o katerem se še ne ve, da li bo prisojen prositelju, ali pa E. B-jevi konkurzni masi. V nespornem postopanju niso uporabne določbe §-ov 24.—26. zak. z dne 16. maja 1874, št. 69. drž. zak. in vsled tega je bilo izreči, da nosi vsaka stranka sama vse svoje troške, narastle v tej pravni stvari.

T.

Kazensko pravo:

Škof ni oblastvo ali gosposka v zmislu §-a 300. k. z.

Spomladi 1895. leta izdali so vsi trije primorski škofje, povodom bližajočih se deželnozborskih volitev isterskih, pastirske liste, v katerih so pozivali duhovščino svojih dijecez, naj se vzdrži vsake agitacije ali prigovarjanja v prid ene ali druge stranke, ter zabranjali izrecno, da govori o stvareh tičočih se volitev, bodisi v cerkvi, bodisi v drugih posvečenih krajih ali župniških uradih, in prepovedali slednjič najstrože, da bi kak duhovnik svojo oblast, svojo veljavo in svoj ugled uporabljal v volitvene namene.

Pastirski list poreškega škofa bil je sestavljen in objavljen samo laški.

Hrvaški časopis »Naša sloga« pa je priobčil v števil. 16. dne 18. aprila 1895. I. članek, v katerem je bilo rečeno, da hoče priobčiti pastirski list poreškega škofa v hrvaškem jeziku, pozvaje ob enem duhovnike, da se držé tega, kar zapoveda, odnosno pre-

poveda pastirski list. Sledila je na to škofova okrožnica, kakor je pisec članka trdil, v doslovnem hrvaškem prevodu. Toda objavljeni prevod ni bil družega nego parodija pravega pastirskega lista, kajti v prevodu pozivalo in nagovarjalo se je duhovstvo namesto na vzdrževanje in brzdanje, na agitacijo in delovanje v cerkvi in povsod na korist slovanskih sodeželanov, tlačenih od laškega elementa, in opominjali so se duhovniki, da se strogo ravnaajo po danih jim naročilih, ker sicer bi zapali božjemu prokletstvu.

Državno pravdnštvo je bilo mnenja, da so se naredbe in naročila poreškega škofa napram njegovi podrejeni duhovščini v napominanem prevodu sramotile, in je iztaknilo v vsebini navedenega članka znake pregreška hujskanja po §-u 300. k. z., storjenega s tem, da se je z neresničnimi obvestili in pripovedovanji in zavijanjem dejanjskih okolnostij k zaničevanju in zasmehovanju naredeb in naročil oblastva nadražiti skušalo, ter je vsled tega podalo obtožbo proti odgovornemu uredniku »Naše sloge« radi napominanega pregreška.

Tržaški porotniki so, edino, v zmislu obtožbe stavljeno jim, glavno prašanje z devetimi glasovi potrdili ter je bil obtoženec nato pregreška po §-u 300. k. z. krivim proglašen.

Kasacijsko sodišče je z rzsodbo z dne 10. junija 1896, št. 5662 obtoženčevej pritožbi ničnosti ugodilo, izpodbijano rzsodbo porotnega sodišča tržaškega uničilo ter odredilo, da je v tej kazenskej pravdi pred rečenim sodiščem iznova razpravljati in rzsojati.

Razlogi:

Obtoženčeve pritožbe se ne more v ozir jemati, v kolikor se sklicuje na ničnostna razloga navedena v točkah 10. lit. a) in 11. §-a 344. k. pr. r., kajti iz besedila pravoreka ni razvidno, katera oblastva in katera naročila (naredbe) naj bi bila v pravoreku označena. Gledé te pomanjkljivosti pa bi se bilo pritožbi ničnosti pravo podlogo zajamčilo le s predlaganjem takó zvanih preglednih (kontrolnih) prašanj v zmislu §-a 323. k. pr. r. Primerno vtrjena in tudi vtemeljena pa je pritožba, v kolikor se vpira po točki 8. §-a 344. k. pr. r. zoper oni odstavek pravnega pouka, v katerem se je trdilo, da je v §-u 300. k. z. navedena beseda »oblastvo« tudi na katoliškega škofa uporabna. Predsednik je razlagal namreč v svojem pravnem pouku, da govori § 300. k. z. v drugem odstavku

o draženju k sovraštvu, k zaničevanju ali k neosnovanemu pritoževanju samó zoper državna ali občinska oblastva ali zoper posamske vladne organe obzirom na njih uradovanje, in je poudarjal, da rečeno ustanovilo §-a 300. k. z. ni tudi na duhovne urade in duhovne poslovnike uporabno. Temu mnenju je vsekako le v toliko pritrđiti, da morejo tudi duhovni poslovniki pogojno biti vladni organi, kader na pr. vode matice, na državno naročilo državne posle izvršujejo. Nasprotno pa, razlagal je nadalje predsednik, da se uporabi prvi odstavek §-a 300. k. z., ki slove: »Kedor zaukaze ali razsodbe oblastev sramotiti skuša«, na vsa oblastva, torej tudi na duhovna, in je tolmačil protislovje, ki obstoja, po njegovemu nazoru, med v prvem odstavku napominanega paragrafa rabljenim splošnim izrazom »oblastva«, in onim navedenim v drugem odstavku »državna ali občinska oblastva ali posamski vladni organi obzirom na njih uradovanje.« Tacega tolmačenja zakona pa se ne more odobravati, niti se more tacim nazorom priterjati. Predsednikovo mnenje se izpodbija: 1.) zgodovinskim izvorom kazenskopravnih določil § a 300. k. z., in 2.) primerjanjem besedila rečenega paragrafa z družimi ustanovili kazenskega zakona. Ad 1.) Zgodovina izvira ali nastanka §-a 300. k. z. nas uči, da ni izraz »oblastvo« v prvem odstavku protisloven z onim »državna in občinska oblastva« v drugem odstavku, nego temveč da se izraz prvega odstavka (oblastvo) pojasnjuje in razlaga z onim drugega odstavka (državna ali občinska oblastva), in da označuje prvi in drugi izraz samó taka (državna in samoupravna ali avtonomna) oblastva, ki vladna opravila, vladne posle, opravljajo (§ 101. k. z.). § 300. k. z. naslanja se na § 71., II. del k. z. z 1803. l., glasom kojega se kaznuje radi hujskanja, »kedor podložnike ali podanike proti njihovej gosposki z grajanjem ali sramočenjem naburiti ali razdražiti skuša«. Predmet tega pregreška je torej po k. z. z 1803. l. gosposka (Obrigkeit; § 61., I. del, sedaj § 68. k. z.), kar znači oblastva v državi nasproti vladarju, vštevisi vsekako tudi graščine. To razmerje je posebno razločno označeno v napisu, stoječem na robu §-a 71.: »Hujskanje podložnikov zoper njihove gosposke«. Napominana vtesnitev § a 71., II. del. k. z. z 1803. l. ne kaže torej niti od daleč na obrambo cerkvenih oblastev. Še jasneje pa govori o tem člen XV., takó zvanega kazni olajšujočega patenta z dne 17. januarija 1850, št. 24. drž. zak., v

katerem nahajamo (v očitnej zvezi z že napominano, v §u 71., II. del k. z. z 1803. l. zajamčeno, obrambo graščin) to-le določilo: »Uporaba §-a 71., II. del o kaznovanji hujskanja podložnikov zoper njihove gosposke, je omejena na ondi označeno ščuvanje zoper državna in občinska oblastva«. § 300. k. z. sloni na razširjenej redakciji §-a 71., II. del k. z. z 1803. l. (mogoče tudi na §-u 20. tiskovnega zakona z dne 31. marca 1848, objavljenem v uradnem listu »Wiener Zeitung« dne 1. aprila 1848, št. 72., in v Heysslerjevi zbirki str. 61., št. 20., v katerem se žuga z navadnim ali strogim zaporom onemu, ki oblastvene osebe gledé njihovega uradnega postopanja z zasmehovanjem ali s sramotilnimi opisi napada) in vsekako na omenjenem XV. členu kazni olajšujočega patenta, — ne da bi koja si bodi okolnost na to kazala, da so od prejšnjih zakonov v ozir vzeti varstveni predmeti, katerim je § 300. k. z. še priče in izvedence gledé na njih izpovedbe pred sodiščem prištel, tako zdatno pomnožitev zadobili, kakoršna bi bila raztegnitev §-a 300. k. z. tudi na duhovna oblastva. Na vsak način bi bila taka radikalna prememba zakonodajstva, ki bi izhajala iz XV. člena kazni olajšujočega patenta, v katerem so samo državna in občinska oblastva imenovana, in iz §-a 300. k. z. z 1852. l., ako bi bilo le-tega v zmislu pravnega pouka (predsednikovega) razumeti, v zakonu razločno izražena. Ad 2.) Kajti ne sme se prezreti, da obstoječi kazenski zakon jasno izraža, v kolikor ščiti cerkvena opravila in cerkvene poslovnike, in da ni dotičnih določil krivo umeti, da pa varstvena določila kazenskega zakona, katera bi imela temu namenu služiti, samostalna dejanska razmerja ustanavljajo, ali pa izrecno navajajo, (tako na pr. v §-u 153. k. z., čl. V. odst. 3. kaz. novele), da je z duhovnimi poslovniki prav tako kakor z organi gosposke postopati. — Iz raznih določil kazenskega zakona, ki so obrambi duhovnih opravil in duhovnih poslovnikov namenjena, sledi nedvomno, da priznava sicer kakor državno zakonodajstvo sploh, tudi še posebno kazensko zakonodajstvo, veliki pomen cerkvenih uradov, na kojih podelitev in vodstvo si država mnogokrat svoj merodajen vpliv pridržuje (takó glede katoliške cerkve z zakonom z dne 7. maja 1874, št. 50. drž. zak.), in kojih obrambo si zmatra zato svojo dolžnost. Toda ta principijelna načela, ki so legislativno gotovo največjega pomena, imajo za sodečega sodnika samo podrejeno vrednost; le-ta mora samo po obsto-

ječem zakonu spoznati, na koji način v kojem obsegu zakonodajstvo vprašavno obrambo dopušča (podeluje). Nikdo pač ne dvomi, da ni uporabljati §-a 312. k. z., ki štiti osebe v §-u 68. k. z. označene, na verske služabnike, kader božjo službo opravljajo, to tem manj, ker dovoljuje za slične slučaje § 303. k. z. še intenzivnejo obrambo. Kazenska določila o motenji vere (§ 122. *lit. b*) k. z.) uporabljajo se praviloma na take dejanske okolnosti, katere bi zapale §-u 81. k. z., ako bi bile naprte proti osobam, navedenim v §-u 68. k. z. Kakor torej prodira iz omenjenih zakonskih določil nasproti vtisnitvam §-ov 81. in 312. k. z. principijelno povsem samostojna uredba obrambe vere in njenih služabnikov, isto tako je tudi z določilom §-a 300. k. z., ki ni uporaben, kakor ne §-a 81. in 312. k. z., na duhovne poslovnikove. Odločilnega pomena za razlaganje §-a 300. k. z. je posebno primerjanje s §-om 153. k. z. Prav tu omenjeni paragraf, ki je posnet (kakor trdi Würth v Ger. Zeit. št. 78 ex 1852, str. 306.) iz §-ov 154. in 157. pruskega kazenskega zakona z dne 14. aprila 1851. l., štiti razun telesne celosti (integritete) rodni starišev poškodovančevih, tudi ono javnih uradnikov, duhovnov, prič in izvedencev, ko svoj poklic opravljajo. Ako pa § 300. k. z., ki se gledé zaščitenih objektov očitvidno pridružuje novim kazenskemu pravu avstrijskemu v §-u 153. k. z. prikrojenim določilom, razun posamskih vladnih organov (kar odgovarja javnim uradnikom v §-u 153. k. z.), tudi priče in izvedence, obzirom na njih izpovedbe pred sodiščem našteva, in je torej od oseb, v §-u 153. k. z. označenih (razun starišev, kojih naravski ni trebalo omenjati v §-u 300. k. z.) samo duhovnika zamolčal, ne omenivši ga, to je s tem pač dovolj jasno pokazano, da zakon noče, da se uporablja § 300. k. z. na duhovne poslovnikove. Če pa ni uporabljati §-a 300. k. z. na duhovne poslovnikove, je gotovo opravičen sklep, da se tudi beseda »oblastvo« v prvem odstavku §-a 300. k. z. na cerkveno oblastvo ne nanaša; ker sicer bi bili, v nasprotji z načelom §-a 300. k. z., da se namreč ščitijo oblastva in njih organi, samo cerkvena oblastva, ne pa tudi njih poslovnikovi te obrambe deležni. Pomembno je slednjič, da našteva kazenska novela z dne 17. decembra 1862, št. 8. drž. zak. za 1863. l., v 3. odstavku V. člena, v nasprotji s §-om 300. k. z., razun javnih uradnikov ali služabnikov, in vojakov — tudi dušnega pastirja gledé poslov njegovega poklica. V predstojećem slučaji mora se uporabiti člen V., odst. 3., napominane

kazenske novele; kajti škof, kateremu pristojna duhovno nadzorstvo svoje vladikovine, je nedvomno — tudi dušni pastir, a tožbene trditve, da so pravorekom potrjene, podajale bi vsekako znake tiskovnega pregreška proti varnosti časti. Tudi v tem slučaju umestna, javna obtožba je bila pravočasno, t. j. v zakonitem šesttednem roku, vložena, samo izrecnega privoljenja razžaljenca ni državni pravdnik še izkazal, mené, da mu ga treba ni po dosedanjih pravnih nazorih. Ako bi bilo preje razjasnjeno važno pravno načelo na glavni razpravi prodrlo, imelo bi bilo sodišče povoda dovolj, državnega pravdnika pozvati, da stavi svoje predloge v označenem zmislu na podlagi §-ov 262. in 320. k. pr. r., in odnosno razpravo preložiti, ter državnemu pravdniku omogočiti, da privoljenje razžaljivca pravočasno, t. j. pred sklepanjem razsodbe izkaže. Ker je bilo vsled tega izpodbijano razsodbo radi ničnostnega razloga po §-u 344, št. 8. k. pr. r. uničiti in pravdo v zmislu §-a 348. k. pr. r. in §-a 5. zak. z dne 30. decembra 1877, št. 3. drž. zak. za 1878. l. v ponovno razpravljenje vrniti, bode prvotnemu sodišču, ki se bo vnovič s to stvarjo pečalo, zakonu primerno ukreniti.

Z. G.

Iz upravne prakse.

I.

Povrnitev po divjačini povzročene škode.

Krajni šolski svet v S. je proti zakupniku lova T. vložil pritožbo, da so zajci nad 50 cepljenih 3- do 4letnih sadnih dreves na šolskem vrtu oglodali in popolnoma uničili, ter je zahteval, da se povrne po divjačini povzročena škoda.

Okrajno glavarstvo A. ukazalo je v zmislu §-a 8. zakona z dne 19. maja 1889, št. 12. drž. zak. cenitev škode potom županstva v S. po zapriseženih nepristranskih izvedencih. Ti so cenili škodo na 20 gld. 40 kr., a kesneje cenitev na 16 gld. 30 kr. znižali.

Na vprašanje okrajnega glavarstva, je-li določena škoda na šolskem vrtu zaradi tega nastala, ker je oškodovanec opustil tiste na dotičnem kraji navadne priprave, s katerimi skrben gospodar take stvari navadno zavaruje, ali pa, se je-li škoda zaradi tega pri-